

ဂ် ဣသိညာတ်တဲ့၊ --- “ယွံနဲပိုဣသိ၊ သိုင်အိန်ဖအောင်စကာအဲ ကိုဇှော်ဗွဲမဲကွဲစိုတ်
တွအဲတဲ့ ကိုဖလိုင်ကွဲတွအဲညိဂးတဲ့ စကာအဲတဲ့ အဲဟုံဂံင်ဇှော်စးစိုတ်သိုင်အိန်တဲ့ အဲမဒးဇှော်ဖ
လိုင်ကွဲတွအဲရောင်အံ။” (ဒေဝတ်ဗြဲဂးကိုဣသိရ။) (၅၅၀။ ၆-၅၂၃။ ၈-၃၄၆/၃၄၇/၃၄၈။
အစွောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ (နတ်သမီး၏ လက်အထိအတွေ့ကို ထိတွေ့သည်ရှိသော် ဣသိသိင်္ဂီရသေ့
သည် သုံးနှစ်တိုင်အောင် အိပ်ပျော်သွားလေ၏။) ဣသိသိင်္ဂီရသေ့သည် သုံးနှစ်တိုင်မှ မိန်း
မောတွေ့ဝေခြင်း ပြေသည်ဖြစ်၍ နီး၍ မီးတင်းကုပ်ကိုခြံရံ၍ ထက်ဝန်းကျင်မှတည်ကုန်သော
စိမ်းညိုသောအရွက်ရှိကုန်သော သစ်ပင်တို့ကို မြင်လေ၏။ (၅၅၀။ ပဉ္စ-၉၁။ ညောင်ကန်။)
(တွဲမဲကွဲစိုတ် = မိန်းမောတွေ့ဝေစေသည်)

(((((((((((((((((((((((( ))))))))))))))))))))

တွန်တွေ့

ဝေါဟာရ ‘တွန်တွေ့’ ဝံ ပဲ့အဘိဓာန်မန်အေဂံလိက်အ္စာဟာလီဒေဂ် ညးကိုလဝ်အိပ္ပါယ် (v) to
mix together as people of different sorts, to be crowded, confused, troubled ရ။ ပဲ့အဘိ
ဓာန်မန်ဗွာ “ကျောင်းသုံးမွန်မြန်မာအဘိဓာန်” အ္စာထောန်သိန်ဂ်တုန် ညးကိုလဝ်အိပ္ပါယ် ‘ရော
ထွေးသည်’ ‘ရှုပ်ထွေးစွာ’ ဗွဲဒဒ်ပိုဒ်ကြိယာမဲ့ သိုဒဒ်ပိုဒ်ကြိယာဝိသေသနမဲ့ရ။

ဝေါဟာရ ‘တွန်တွေ့’ ဝံ ဒ်ပိုဒ်ကြိယာမဲ့ရ။ ခွဲမုံလအာအိပ္ပါယ် ‘ဤဥင်’ ‘ပင်ကူတ်’ ‘ပင်သွီ’
‘နဲရ်’ ‘ထဲန်’ ရ။ နဝေါဟာရဘာသာဗွာ ‘များပြား’ ‘ပြည့်နှက်’ ‘ရောနှော’ ‘ရောပြွမ်း’ ‘ရော
ထွေး’ ‘ရောယှက်’ မူးဝံတအိန် ဂပ်ဂပ်ပွောအိတ်အိတ်အိပ္ပါယ်ရ။ ဗွဲဘာသာအေဂံလိက် to be
many/ plenty, to be great in quantity, to be crowded, to mix together (as people
of different sorts) မန်ရ။ ဝါကျဥပမာဂမိုင်ဗွဲသွင်ဝံတအိန် လူတ်ရံင်ဇိပ်ဂိပ်ဇိတ်တဲ့ ညးမန်လူတ်
တအိညးဂမိုင် အိပ္ပါယ်သိုဒဒ်ဝါမဂံရပ်စပ်စကာ ဝေါဟာရ ‘တွန်တွေ့’ ဣအိန် ကြက်ဝံတူးစိုတ်
ရောင်။

- “ယွံတြဗမ္မး၊ တြဗမ္မးတုန်လေဝ် မတုတ်တရသတ်ဂမိုင်မဂျိုင်လမျိုကို နတသိုက်တြဝံတန်
ဒိုင်တဲ့ ညင်ရပူဂိုဣညးရုပ်ကွဲပိုန်ဒြပ်တဲ့ နူဣာန်မတွန်တွေ့တကောံမ္မိတ်ဂ် ထောံလဝ်တဲ့ ပဲ့
ဂြိပ်ဇှော်မဟုံမဲ့ကုဒ်ဂ် ပဲ့ဇရောင်တံဆုဝံ ညင်တမ္ဗင်ကမ္မောန်ကိုဝံဒိုင်တဲ့ မူရ်ကသပ်မဲ့မချပ်တ
ရော။” (၅၅၀။ ၆-၂၂၀။ ပ-၆၁၉။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ “ပုဏ္ဏား၊ သင်သည် ချမ်းသာစွာ
အသက်ရှည်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၏။ ထိုသင်သည် ပြည့်သောလူရှိရာအရပ်မှ ရေမရှိ
သော တောအရပ်သို့လာ၍ သစ်ပင်ရင်း၌ တယောက်အထီးတည်း အထီးကျန်သောသူကဲ့
သို့နေလျက် အဘယ်ကိုကြံဘိသနည်း။” (၅၅၀။ ဒု-၂၆၁။ ညောင်ကန်။) (ဣာန်မတွန်တွေ့

တကောံမ္ဗိဟံ = ပြည့်သောလူရှိရာအရပ်။ လူသူပြွမ်းသောအရပ်။ (a crowded place) ပဲ့မူ အေင်္ဂလိက်/ “You look as though your life must happy be; Yet to the wild woods you would homeless go, Like some poor wretch whose life was misery, And pine beneath this tree in lonely woe.” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-134)

- ကာလမတ်ဒေါင်စွေဟံသတြုဂ် ညးမွဲကိုဂိုင်မင်လောန်ဂ် ညးမဒးဂွပ်ရ၊ ပဲ့ကာလမချပ်ဂွန်မ စန်စာဂ် ပဲ့ဋ္ဌာန်မလူမဟံဂွံတွန်တွေဲဂ် ညးမဒးဂွပ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၉၂။ ၁-၂၈၉။ အစွေံ) (ဋ္ဌာန်မလူမဟံဂွံတွန်တွေဲ = လူသူမရုပ်ထွေးသော၊ အနောက်အယုက်မရှိသော ဆိတ်ကွယ် ရာအရပ်။)
- ဗမ္မးတုန်လေဝ် ပဲ့တရင်ဗွဲက်ဂ် မ္ဗိဟံတွန်တွေဲလောန်အာ ဟံဂွံအခေါင်တဲ ပြာပ်အာတရင် သျှင်ကျာပုန်ရ၊ --။ (၅၅၀။ ၉-၂၇၆။ ၃-၄၃။ အစွေံ)။ (မ္ဗိဟံတွန်တွေဲလောန်အာ = မ္ဗိဟံဂိုင်လောန်အာ။ ပွင်ပဲ့တိုကျိုလောန်အာ။) ပဲ့မူဗျာ/ ပုဏ္ဏားတို့သည် အရှေ့တံခါး၌ အ စောင့်အရှောက် အားကြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အခွင့်ကိုမရ၍ တောင်တံခါးသို့သာလျှင်သွား ၍။ --။ (၅၅၀။ ၃-၄၈၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေင်္ဂလိက်/ At the eastern gate the brahmins had had no chance, owing to the force of the royal guard; so they proceeded to the south, -----. (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-253)
- ပ္ဍောဝ်ကွးဂမ္ဗိုင်ဂ် သာလိဿရမ္ဗဲဂ် “ဋ္ဌာန်ဂွံ တွန်တွေဲတကိုမ္ဗိဟံဂိုင်ဟာ” ဂးတဲ တိတ်အာ နှုဂ်တဲ ပဲ့သုရထဇ္ဇးပိတ်မ္ဗဲဂ် ပဲ့ဇရေင်သြင်ကြိုင်မ္ဗဲဂ် တွံဗဝိုင်ကေတ်ဣသိမကမ္ဗဲလို့တဲ ပဒတ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၄၂၃။ ၃-၅၇၄။ အစွေံ)။ (တွန်တွေဲတကိုမ္ဗိဟံ = ထုတ်ကိုမ္ဗိဟံ။ ဂိုင်တကို မ္ဗိဟံ။)
- ဣသိနာရဒမ္ဗဲဂ် ဒ်ဒေံဣသိကာဋ္ဌဒေဝလဂ် ဆဇကုမ္ဗဲ ဟံတွန်တွေဲကိုညး ဒိုင်ပဲ့ဂိုဟံတုအ်အဇ္ဇ ရရ။ (၅၅၀။ ၉-၄၂၃။ ၃-၅၇၄။ အစွေံ) (ဟံတွန်တွေဲကိုညး = ဟံထဲန်ကိုညးဂမ္ဗိုင်။) ပဲ့မူဗျာ/ ကာဋ္ဌဒေဝီလရသေ့၏ညီဖြစ်သော နာရဒရသေ့သည်ကား မဇ္ဈိမဒေသ၌ အရဇ္ဇရဂိရိ မည်သော တောင်ကွန်ယက်အကြား၌ တစ်ပါးတည်းသာလျှင် တစ်ခုသောလိုဏ်၌နေ၏။ (၅၅၀။ ၈-၄၅၅။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေင်္ဂလိက်/ Narada, the younger brother of Kaladevala, dwelt alone in a cave-cell amid the mountainous country of Aranjara in the Central Region. (The Jataka: Vol. III & IV: Book VIII: p-277) (ဟံတွန်တွေဲကိုညး = သူတစ်ပါးတို့နှင့် မရောယှက်ဘဲ။ = without being together with others, to be alone)
- မဂဒူသိုကိုအလိမာမင် မဒ္ဓံဗြဟာန်ကိုန် ပသ္မာဓရီသုင်စတုန်တွေဲကောံရင်ညှအ်၊ ပဲ့မသုင်စတ ရ် ပ္ဍိတ်နင်မြမောဝ်ပွဲသြ လှိုစရ်လှိုဝက် သိုဗိုက်သိုတုတုန်တွေဲတရ။ (ရာဇာဝံသကထာ။

၉၆။) ပဲ့မှုဗ္ဗာ/ (မဂဒူးနှင့်အလိမ္မာမင်း) ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာ စကားပြောဆိုကာ စားသောက်ကြ၏။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အောင်မြင်စေကြောင်းဆုတောင်း၍ သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ပြုကြ၏။ ပန်းနှင့်အမွှေးအကြိုင်များဖြင့် အပြန်အလှန်ထုတ်ပေးကြ၏။ အချို့ပန်းများကို ဦးခေါင်းတွင်လည်းကောင်း၊ အချို့ကိုနားတွင်လည်းကောင်း ပန်ဆင်ကြ၏။ ဤအောင်သေအောင်သားစားသောက်ပွဲတွင် သခင်နှင့်ကျွန်များသည် **ရောနှော၍** သောက်စားကြ၏။ (ဇာမိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်း။ နိုင်ပန်းလှ)

- “ယုံသွင်ကျွဲ၊ မွှိတ်တံဂမ္ဘိုင် ဧဝံရပ်ကေတ်ကံတူသွာလေံတွဟ်တဲ ဧဝံတွန်ဇွေ့ခိုင်ကျောံ ဩပ်ဒိုင်ကိုပိုတဲရ၊ ပိုသွောံဗူးတိတ်နူသွေ့တဲမွှိတ်တံဂ် သွိုင်သန်ရအံ” ကျွဲဂမ္ဘိုင်ဂး။ (၅၅၀။ ၉-၁၇၇။ ပ-၅၀၀။ အစွောံ) (တွန်တွောဲ = ပေင်ကူတ်)။ ပဲ့မှုဗ္ဗာ(ညောင်ကန်)/ “ဈေးကန်မင်း၊ လေးတောင့်လက်စွဲကုန်ထသော မြတ်သောသံလျက်ကို ဆောင်ကုန်သောသူတို့သည် ထက်ဝန်းကျင်မှ အကျွန်ုပ်တို့ကို ဝန်းရံကုန်၏။ အဘယ်သို့သောအကြောင်းဖြင့် အကျွန်ုပ်တို့အား သေဘေးမှလွတ်ခြင်းသည် ဖြစ်ပါအံ့နည်း။” (၅၅၀။ ၃-၁၀၉။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မှုအေဂံလိက်/ “All around us see them stand, warriors armed with bow and quiver, All around us, sword in hand: who is there who can deliver?” (The Jataka : Vol. I & II: Book II: p-54)
- ကြိုက်ဂ် ဤဇွန်ဇွန်ဒိုင်ဗဒေသတဲ ပဲ့သွေ့တဲဇွေ့မဲဂ် ညာတ်ရ၊ သစ္စာသုဆုရိဟ်ဆု နွံတွန်ဇွေ့ခိုင်ခိုဟ်ဒိုင်၊ ဒွေဂ်လေဝ် ကြိုက်ပြဝါဂမ္ဘိုင်နွံ။ (၅၅၀။ ၉-၂၈၃။ ၃-၇၃။ အစွောံ)။ (တွန်တွောဲ = ဤဂ်ဂွင်။ ပေင်ကူတ်။)
- ဒွေဒိုင်တြေံအိန်လိတ်ဗဒ်ဂ် သွိုင်ဇူးတးတဲ သွိုင်ပွန်လဝ်နန်ပြာသာဒ်သို့ကွတ်ဇွေ့တဲ သွိုင်တန်တဲပဲ့ဒိုင်သခိုရ၊ နူအရန်ခါမကျင်စိုပ်တဲဂ် ဂမိဗမ္မးဘုတ်ဘာ ရာဇဆဲးတွန်ဇွေ့ခိုင်တဲ ရဲဒိုင်တာဝတိုင်ကို။——။ (ရာဇာဝံသကထာ။ ၁၃) (တွန်တွောဲ = ဤဂ်ဂွင်။ ပေင်ကူတ်။)
- ပဲ့ဩင်ကြိုင်ဂ် သစ္စာသုဆုတုဟ်ဟ်သန်နွံ ကွာင်ဆုတံဂ် တယောဝ်လမောဝ်တ နကိုသတ်ပွဲ တုဟ်ဟ်သန်ရ၊ တွဲဆုတံဂ် မတွဲတန်ရိပွဲသတ်ရောင်၊ မွဲကိုဂစေံလဒက်သွတ်နာနာသန် မွဲကိုသတ်ခိုင်ပန် မတွန်ဇွေ့ခိုင်တဲကိုကြိုက်၊ ခြဲ၊ ဗတဲ၊ ကျွဲ၊ လစေင်တံဂ်ရောင်။ (၅၅၀။ ၉-၅၀၄။ ၈-၃၉။ အစွောံ)။ (တွန်တွောဲ = ဤဂ်ဂွင်။ ပေင်ကူတ်။)
- ပဲ့ဂြိုပ်ဇွေ့မတွန်ဇွေ့ခိုင်တဲ သတ်ခိုင်ခါသတ်ခိုင်ပန် သတ်တွဲသွေင်ဂစေံဂမ္ဘိုင် မွဲကိုဗရုတိုင်ဂရ အဝ်ဇေံဂြိုင်ကိုသန် မပြုမတမိုင်တမုတ် ပဲ့ဇေင်တဲထပ်တဲဩန် တဲသန်ယန်တဲသန်အဖျိုက် တဲသန်ဇေင်ဂြိုင်တဲ ပဲ့ဂြိုပ်မဂပ်ဂပ်လိုင်စိုတ် ဗွဲမလောန်ဝံဂ် ဂစေံဗြဲမွဲကိုရုပ်မစိစောန်တံဂ် မပဒတ်ပဲ့ဂြိုပ် မွဲသတ်ဆုနာနာသန်ဝံဂ်။ (၅၅၀။ ၉-၅၃၆။ ၉-၃၀၂။ အစွောံ)။ (တွန်တွောဲ = ဤဂ်ဂွင်။ ပေင်ကူတ်။)

- ဝံ့ကောန်တြာမ္ပဲ၊ ကောန်ဂံဝံ့သိုင်စက္ကဝံ ဝံ့ပိုင်အလုံဇမ္ဗုဒိတ်တ္တံပန် **တွန်တွေ့**တဲတသိုရတ်ထပုံ ပြကာရောင်။ (၅၅၀။ ၉-၁၀၈။ ၁-၃၂၃။ အစွောံ) (တွန်တွေ့ = ပင်ကူတ်။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ထိုမိန်းမ၏သားသည် စကြဝတေးမင်းဖြစ်၏။ ဘုရားလောင်း(အမတ်)သည် ထိုမိန်းမ၏ **ဧည့်ခံမိ၏ပြည့်စုံခြင်း**ကိုမြင်၍ ---။ (၅၅၀။ ၁-၄၈၇။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ Not long afterwards a son was born, and this son became an Universal Monarch. Observing her fortunes, the Bodhisatta took occasion to say to the King, ... (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-252)
- “ယံ့သဟာဲအဲ၊ ကောန်ဂုတ်သိုင် မွဲကိုဝိုင်သွင်ဂေါင် လပုဟ်တဲညင်ပွင်ထင်ဗွန် သာ်ဇကု ညင်ပွဲကဏ္ဍကာ သိုလျးစရဲရုပ်တံဂ်ကျိုင်ကျပ်တဲ တုပ်ညင်ဗိုအဆော်သွင် **တွန်တွေ့**တဲတသိုဗြ သွာလော်ဒယော်တူဟ်ဟ်သာ်ဂ် တွအဲထော်လဝ်တဲ တွအဲမင်ကေတ်ပွဲဂြိုပ်လျှဇကုမဲ့ဂ် မူအသင် ဝဲသွဲရော။” (၅၅၀။ ၉-၅၃၇။ ၉-၃၉၀။ အစွောံ) (တွန်တွေ့ = ပင်ကူတ်။ ပင်သ္မိ။)
- ကာလတွသိုဝဲအာက္ခောန်ကေင်ကာဂ် ညှင်ဂဏ်သွဟ်တံဂ်ကို သွာင်ကို ပဲ့အလုံသိုဂ် မ**တွန် တွေ့**တဲစုတ်လဝ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၄၁၇။ ၃-၅၄၃။ အစွောံ) (တွန်တွေ့တဲစုတ်လဝ် = ပရးစုတ် လဝ်ပင်သ္မိ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ထိုထိုသောအရပ်၌ တံတွေးနပ်အစရှိသည်တို့ကိုကြဲ၍ အလုံးစုံသော ဤအိမ်ကို မသန့်ရှင်းအောင်ပြု၏။ (၅၅၀။ ၁-၃၉၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ --- she would **scatter** phlegm and mucus and grey hairs here and there (the whole house.) (The Jataka: Vol. III & IV: Book VIII: p-254) (တွန်တွေ့တဲစုတ် = ပရးပရုတ်လဝ် = to scatter)
- ပဲ့ကာလဂ် ပဲ့မဂဇရးဂ် ဩဝံဗ္ဗဂ် ဩဝံအိစဩဝံညးတဲ မွဲဟ်ဂမ္ဘိုင်တွဟ်နဂစိုတ်ဒြဲ ညးလျှို ခါမြိုင်ရ။ ညးလျှိုထင်စရိုင် ထင်ကြိုဟ်ရ။ ညးလျှိုပါမ်ဒွက်ရ။ ပဲ့ကာလဂ် ဒြဲဂမ္ဘိုင် န်လ ဟုတ်လမျိုဂိုင်သန်ရ။ ကာလဂ် မဒ်**တွန်တွေ့**တဲကိုကာလဩဝံဂ် ဗောဓိသတ်(သိုင်ဒြဲ)တိ တဲ ကော်နင်ကောန်ဓါတဲ ရဲဝံသွးရ။ “ယံ့ကောန်အဲဓါ၊ ပဲ့ကာလလျှဟ်ဝံ့လေဝ် ဝဲ**တွန်တွေ့** တဲကိုသတ်ဩဝံရောင်၊ ဒြဲဂမ္ဘိုင်လေဝ် လဟုတ်လမျိုဂိုင်တဲရ။---။ ပဲ့ကာလဩဝံညး ဟဲတဲ မူးတံတိတ်ကျိုင်ရကောန်။” (၅၅၀။ ၉-၁၁။ ၁-၃၅/၃၆။ အစွောံ)။ ပဲ့မူဗ္ဗာ/ မဂဇ တိုင်း၌လည်း ကောက်မှည့်သောကာလ၌ ကောက်ဖြင့်မှည့်သောတော၌ သမင်တို့၏ဘေးရန် သည်ဖြစ်၏။ လူတို့သည် ကောက်ကိုစားကုန်သော သမင်တို့ကို သတ်အံ့သောငှာ ထိုထို သောအရပ်၌ တွင်းကိုတူးကုန်၏။ တံကျင်တို့ကို စိုက်ကုန်၏။ ကျောက်ယန္တရားတို့ကို လွှတ်ကုန်၏။ စဉ်းလဲသောကြော့ကွင်း အစရှိသည်တို့ကို ထောင်ကုန်၏။ များစွာသောသမင် တို့သည် ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဘုရားလောင်း(သမင်မင်း)သည် **ကောက်၏ပြည့် စုံသောအခါ**ကိုသိ၍ နှစ်ခုသောသားတို့ကိုခေါ်၍ ဤသို့ဆို၏။ “အမောင်တို့၊ ဤအခါသည် ကား **ကောက်ပြည့်စုံသောအခါ**တည်း။ များစွာကုန်သောသမင်တို့သည် ပျက်စီးခြင်းသို့

ရောက်ကုန်၏။—။ ကောက်တို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးသောကာလ၌ သင်တို့သည် (ပြန်)လာကြကုန်လော့။” (၅၅၀။ ၁-၆၇။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ Towards harvest-time in Magadha, when the crops **stand thick** in the fields, it is dangerous for the deer in the forests round. Anxious to kill the creatures that devour their crops, the peasants dig pitfalls, fix stakes, set stone-traps, and plant snares and other gins; so that many deer are slain. Accordingly, when the Bodhisatta marked that it was crop-time, he sent for his two sons and said to them, “My children, it is now the time when crops **stand thick** in the fields, and many deer meet their death at this season. ----- come back when the crops have been carried.” (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-35) (တွန်တွေဲ = ပြည့်စုံ = stand thick)

- “—။ ဟိုတန့်ပိုပုထုဇန် မှုံသန္တာန်မတွန်တွေဲကောံဝတ်ဏှာသင်ဝံရ၊ ကုညးမပွံကိုကျ် မဗ္ဗးနူအပိုင်တဏှာ၎် နမလောဝ်ဂကောံဒွါပိ ပိုမ္ဗးပရောင်။” (၅၅၀။ ၆-၂၄၄။ ၁-၆၉၅။ အစောံ)။ (သန္တာန်မတွန်တွေဲကောံဝတ်ဏှာ = သန္တာန်မစိုန်သွါကောံဝတ်ဏှာ၊ မပင်တကိုဝတ်ဏှာ။)
- ဩပုဂံမဲ့၎် ပဲ့ဝတ်အကုသို မတွန်တွေဲတကောံသရံပါပိ၎် ပုဂံတံ၎် မဒိုက်ရောင်၊ ဩပုဂံမဲ့၎် ဝတ်အရိယမက်မဲ့၎် ဝံတုတ်ပဲ့ဇကုတဲ ပုဂံ၎် ဟံဒိုက်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၅၂၉။ ၉-၈၁။ အစောံ)။ (တွန်တွေဲတကောံသရံပါပိ = စိုန်သွါတကောံသရံပါပိ။ နှံရတ်ကောံသရံပါပိ။)
- (ဗောဓိသတ်ဣသိ) ပွပ်ဇျာန်အဘိညာန်တဲ ဝံဇျာန်အဘိညာန်ရ။ ပဲ့ဋ္ဌာန်၎် လာဘသက္ကာရ ဤင်လောန် တွန်တွေဲအာတဲ ထောံကောံဋ္ဌာန်၎်တဲ အာဒိုင်ပဲ့ဇိုင်ရးဒမိဋ္ဌ။ (၅၅၀။ ၆-၄၈၀။ ၇-၂၀၂။ အစောံ)။ (လာဘသက္ကာရဤင်လောန် တွန်တွေဲအာ = ညးမကျင်ပပူဇ်ဤင်လောန်ဗ္ဗတ် ထဲဇရဲဤင်အာ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ဥယျာဉ်ဋ္ဌိနေလျက် ဇျာန်အဘိညာဉ်တို့ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုဥယျာဉ်ဋ္ဌိလည်း များစွာသော ပူဇော်သက္ကာရသည်ဖြစ်၏။ ထိုဘုရားလောင်း(ရသေ့)သည် ထိုလာဘပူဇော်သက္ကာရကို စက်ဆုပ်သဖြင့်စွန့်၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်သွား၍ နာဂဒီပကျွန်း၏အနီးဖြစ်သော ကာရဒီပကျွန်း၌ သက်၏။ (၅၅၀။ ၈တု-၁၄၅။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ --- he cultivated a mystic ecstasy and the supernatural Faculties. There also he received **much honour and great store of gifts**. This liked him not, and he forsook it, and passing through the air descended at the isle of Kara, which is over against the island of Naga. (The Jataka: Vol. III & IV: Book XIII: p-150)
- “စိင်ချေပြင်၎် ကွီတိုက်ဇရံဖလူ ထပ်ဩန်ပိုန်ဟာန် အနန္တတွန်တွေဲဒိုင် ညင်ဂှးတိသုန္ဓရီ၎် ညး၎်မဒိုန်ကိုအဲဝံရော။ ဟိုတန့်ဒါန်ဒလောမ်ပန် မဝံကိုဒါန်ကုပစွေဂဗုတ်၎်တဲ ဒါန်၎် မဒိုန်ကို အဲရောင်သံ။ ပရဲဖိုဒါန်ဝံ ဇော်ကိုအနဘသန်သံ” (သိုင်ချပ်)။ (၅၅၀။ ၆-၄၁၅။ ၃-၅၂၉။ အစောံ)။ (တွန်တွေဲ = ဤင်ဂှင်။ ပင်ကုတ်။ သွီဂှက်။)

- “—၊ ဟိုတ်မဒိုက်အာတဲ့ မဟုံဝံ့ပွဲကုသိုရ။ ဟိုတ်မဟုံဝံ့ပွဲကုသိုတဲ့ အကုသိုက် တွန်တွေဲ့ တရ။ ဟိုတ်နုသရံပါပ်မတွန်တွေဲ့တက်တဲ့ စုတိတဲ့ မဒးအာစိုပ်အပါရောင်။ —။” (၅၅၀။ ၉-၅၂၁။ ၈-၂၉၂။ အစွောံ။) (သရံပါပ်မတွန်တွေဲ့တတ် = အကုသိုမတွန်တွေဲ့တတ် = အကုသို/သရံပါပ်မန်ရတ် = မကောင်းမှု/အကုသိုလ်ရောယုက်သည်-ပြည့်ယုက်သည်။)
- “ယုံကွးအဲ၊ မဟုံဝံ့ကြအံ့ဥမတ်ဥမဲဒိုင်ဂံ ညံင်ကြအံ့ဥမတ်ဂံကို၊ မဝံ့ပိုဟ်ကျော့ဂုန်ညး မဝံ့ဟိုဗျို နင်ဗျိုဏာအကြာညးဂံကို၊ မဝံ့ဒိုင်ညင်သွာလှေ မဝံ့ပလှေပလောင်ဝင်ဝိုင်တံဂံကို၊ မဝံ့ဒတူတှဲ ကိုစိုတ်ညး မွဲဂလာန်မဝံ့တွန်တွေဲ့ ဝံ့ဟိုန်ဟိုဏာဂံလောင်ကို၊ မဝံ့ဝိဝိုင်ဂံလောင်ကို ဒေတ် သာ်ဝံ့ဝံ့ဒိုင်တဲ့ န်ပတိပတ်မကလိဝံ့လာဘာသက္ကာရမင်ဗွဲ” အ္စာဂး။ (၅၅၀။ ၉-၂၈၇။ ၃-၈၉။ အစွောံ။) ပွဲမုဗ္ဗာ/ “အမောင်၊ မရူးဘဲလျက် ရူးသောသူတို့၏ အမူအရာကိုကျင့် သော၊ ချောပစ်ဂုံးတိုက်တတ်သော အမျိုးမဟုတ်ဘဲလျက် ချောပစ်ဂုံးတိုက်သော အကျင့်ကို ကျင့်သော၊ ကချေသည်မဟုတ်ဘဲလျက် ကချေသည်တို့၏ အမူအရာကိုကျင့်သော၊ ဖရိုဖရဲ ပြောဆိုတတ်သော အမျိုးမဟုတ်ဘဲလျက် ဖရိုဖရဲပြောဆိုတတ်သောသူတို့၏ အမူအရာကို ကျင့်သော သတ္တဝါသည် မိုက်မဲတွေဝေကုန်သောသူတို့မှ (ဝါ) မိုက်မဲတွေဝေကုန်သောသူ တို့ဆီက လာဘ်ကိုရ၏။ ဤသည်ကား သင်အားပေးအပ်သော အဆုံးအမတည်း။” (၅၅၀။ ၃- ၅၄၁။ ညောင်ကန်။) (ဂလာန်မတွန်တွေဲ့ = ဖရိုဖရဲသောစကား (ညောင်ကန်)။ ရောက် တတ်ရာရာပြောသောစကား (နှလုံးလှစာတည်းအဖွဲ့)။ ပွဲမုဗ္ဗာအင်္ဂလိက်/ The teacher answered, “My son, there are four qualities which procure gain for those people;” and he repeated the first stanza: -- “He that hath madness, he that slanders well, That hath an actor’s tricks, all tales doth tell, Such is the man that wins prosperity Where all are fools: let this your maxim be.” (The Jataka: Vol. I & II: Book 287)
- “ယုံလှည့်ပို၊ သိုင်စိုပ်ထပ်စါဝံ့ဂံ မတွန်တွေဲ့တတ် ပွဲဒေါင်စိုပ်ဒစိတ်စောလှိုက် ပသာ်မညွတ်ဝံ ရော” သိုင်သွာန်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၅၃၄။ ၉-၂၅၃။ အစွောံ။) ပွဲမုဗ္ဗာ/ “အမောင်ခေမာမု ဆိုး၊ ဟသာ်အပေါင်းတို့၏ အလယ်၌ဖြစ်သော နှစ်သက်ဖွယ်ရှိသော ရွှေဟသာ်မင်းကို ကျော့ကွင်းလက်စွဲသောသင်သည် အသို့လျှင် ချဉ်းကပ်သနည်း။ ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့ဖြင့်ပြည့် သော ကြီးမြတ်သောရွှေဟသာ်မင်းကို အသို့လျှင်ဖမ်းယူသနည်း” ဟု (မင်းသည်မေး၏။) (၅၅၀။ ပဉ္စ-၅၁၈။ ညောင်ကန်။) ပွဲမုဗ္ဗာအင်္ဂလိက်/ “Seeing the fowler highly pleased, the king of Kasi said, If Khemaka, on yonder lake geese in their thousands fed, **Amidst the throng of** kindred fowl, pray, how didst thou contrive To single out this lovely bird and capture him alive?” (The Jataka: Vol. V & VI: Book XXI: p-196) (**throng**: n. a large group of people in one place: crowd/ Longman Dictionary)

- တုပ်ညှင်သွပ်ကြာ၊ တာဝတိုင်ညွှဲ။ တိန်တိထင်၊ ဗတီထင်ပြ။ ဂွံထင်ဒေန်ထင်၊ ပြာသာဒ်ထင်ညွှဲ။ ကပ်လဗမြိုက်၊ သဘိုက်တွန်တွေ့။ (လိက်မာယဒေဝါန်) (တွန်တွေ့ = ပင်ကွတ်)
- ဂွံထင်ဒေန်ထင်၊ လျးသွပ်ဂိုဖျီ။ ဂွံရတ်ဒေန်ရတ်၊ လျးရတ်ဖျီဖျီ။ ဂွံဒြင်ဒေန်ဒြင်၊ လမှးခွင်ဗွီ။ ဂွံသြန်ဒေန်သြန်၊ လျးတွန်တွေ့။ ဂွံဒစိတ်သတ်၊ လယးဖှာ်ချီ။ (လိက်မာယဒေဝါန်) (လျးတွန်တွေ့ = လျးကိုလျးနှံရံခွင်။)

(((((((((((((())))))))))))))

တမူ။ နူ။ လူ။

ပွဲအဘိဓါန်အာဟာလီဒေဂ် ဝေါဟာရ ‘တမူ’ ဝံ ညးထွးလင် ဒန်ပိုဒ်ကြိယာတဲ ကိုလင်အဓိပ္ပါယ်စါ သ် v. (1) to be pleased; (2) to be straight, to be straightforward ရ။ ဝေါဟာရ ‘နူ’ ဂ်ပွန် ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် v. to be straight, straightforward, to be opposite ရ။ ‘နူ တပ်’/ ‘နူတပ်တင်’ / ‘နူညွှင်’ တအ်ဂ်လေဝ် ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် v. to be straight, straightforward ရ။ ဝေါဟာရ ‘လူ’ ဂ်ပွန်တုန် ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် v. to be straight, to be opposite, to straighten, to direct, to be upright, to be just ရ။

ဝေါဟာရပိသ် ‘တမူ’၊ ‘နူ’၊ ‘လူ’ တအ်ဂ် မှုလအာအဓိပ္ပါယ်မတုပ်သွတ် မဒ်တ synonyms အိုတ်ရ။ သမ္ဘိလေဝဲလေဝဲမှး မှုအဓိပ္ပါယ် ‘တပ်’/‘တပ်တး’/‘ညွှပ်’/‘ညွှပ်ညွှင်’/‘ခပ်’ ရ။ ‘နူ’ ကောံ ‘လူ’ ဝံ မွဲဝေါဟာန်မာန် ဆနဲချူအခပ်(ဒ)ကို(လ) မတူဟ်အာညိရ။ မွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ဖြောင့် သည်’/ ‘ဖြောင့်တန်းသည်’/ ‘ရှေးရှူသည်’/ ‘ဖြောင့်မတ်သည်’/ ‘ရိုးသားသည်’/ ‘သစ္စာစောင့်သိ သည်’ သ်ဝံမဒ်ရ။

တမူ

တမူ (၁) — တပ်။ လူ။ နူ။ ခပ်။
 ဖြောင့်သည်။ ဖြောင့်တန်းသည်။
to be straight

- ဗောဓိသတ်(ခိုင်)တုန် တွဲယးဗက် တိတ်အာနူဌာန်ဒမံင် တွဟ်နသစသတ်ချ အာစိုပ်ဆုချဂ် ပြဟ်ပြေဟ်ဟံင်လုပ် “ပွဲကာလလဆောင် လုတအ်ဒက်သွက် လျှုဆုဝံတဲ မအောင်ဗွန်ဗွင်